СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LII. Ч. 53. Ню Йорк і Джерзі Сити, субота, 18. березня 1944. No. 53. New York and Jersey City, Saturday, March 18, 1944. Vol. LII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

Президент натискає Фінляндію до податливости

Після того, як президент Рузвелт візвав Фінляндію, щоб вона „вицофалася із негідної спілки" з націстами тому, що „вони є заклятими ворогами цивілізації", уряд Злучених Держав приготовляється зірвати дипльоматичні взаємини з цею країною, якщоб вона не послухала зазиву президента. Заклик Рузвелта до фінського уряду переслано по радіо.

ЗІСТРІЛИЛИ 23 ВЛАСНИХ ЛІТАКІВ.

У спільній оповістці департаменту війни й фльоти виявлено, що 10. липня 1943 р. американські вояки зістрілили вчасі висаджування військ на Сицилію 43 власних літаків, при чім згинуло 410 американських летунів. Траґедія трапилася серед темноти і замішання, коли американці не могли відрізнити своїх літаків від ворожих.

СТАЛЕВИЙ ПРОМИСЛ ПОТЕРПИТЬ ВНАСЛІДОК ПОКЛИКУВАННЯ РЕКРУТІВ.

Рада Воєнної Продукції пробувала дістати проволоку у військовій службі для поборових, що працюють у сталевому промислі. Директор Поборової Служби ґенерал Герші відбув в цій справі конференцію з відповідними конґресменами й урядовими чинниками і відповів, що вже впродовж останніх двох місяців забракло 42,000 рекрутів. Тому сталеві підприємства мусять відпустити своїх робітників до воєнної служби, які вже перейшли провірку, хочби на цім мала потерпіти сталева продукція.

ЮНРРА В НЕБЕЗПЕЦІ НЕДОСТАЧІ ХАРЧІВ.

Хочби населення Обєднаних Держав рішилося на посвяту і відмовило собі багато харчів, то всетаки не стане харчових припасів для виживлення всіх освободжених країв Европи і Далекого Сходу. Таку заяву проголосив Рой Ф. Гендриксон, заступник директора Юнайтед Нейшенс Риліф і Рігабилитейшен Адміністрейшен у Вашинґтоні. Він проголосив свої помічення на підставі обрахунків ЮНРРА, чи ця орґанізація зможе виживити всі краї в потребі.

25-ЛІТТЯ У. Р. КАПЕЛІ.

В січні 1919 року виїхала з Києва до Камянця Подільського Українська Республиканська Капеля, під проводом проф. Олександра Кошиця, звідки по підготовці й доповненню вибралась 19. березня концертувати в світі, відвідавши спершу деякі міста Західної України, як Станиславів та Стрий.

ПРИЗНАННЯ „СВОБОДІ".

В „Юкрейнієн Віклі" містимо письмо Джана Е. Манінґа з Ню Джерзі Вор Файненс Коміті до „Свободи" з подякою за допомогу ґазети в кампанії за Четверту Воєнну Позичку. „Свобода" одержувала від державної скарбниці признання за подібну акцію теж і передше, хоч письм не оголошувала, бо це є самозрозуміле, щоб так помагати. Та тепер оголошуємо, бо ті, що надіслали письмо, самі звернулись до нас, щоб це публично проголосити.

ВИНИЩУЮТЬ ЛЬВІВСЬКЕ НАСЕЛЕННЯ.

ОНА подає, що польські кола в Лондоні дістали вістку, що німці покидають Львів, а опускаючи місто вигубили понад десять тисяч поляків, жидів та українців. Кажуть, що нацисти стріляли до жертв з машинових крісів, а потім поливали трупи ґазоліною і палили.

МІСТО РІВНЕ НЕ ЗНИЩЕНЕ.

Таке подає польська комуністична ґазета „Вольна Польска", що виходить в Москві. Каже, що німці не мали часу знищити цього волинського міста завдяки партизанам, що обступили місто з двох боків. Як почався наступ, то німці втікали з міста стрімголов.

ВБИЛИ У ЛЬВОВІ ДВОХ НІМЕЦЬКИХ УРЯДОВЦІВ.

ОНА подає з Стокгольму, що підпільна акція вбила у Львові Гайнріха Шнайдера, помішника ґубернатора, та ще одного урядовця, що знущався над політичними вязнями.

ДВА МІЛІОНИ „ПОЛЬСЬКИХ ЖИДІВ" В АМЕРИЦІ.

„Поліш Джу", місячник, подає, що на 5 міліонів жидів в Америці є два міліони жидів „польського походження". Нарікає, що з тих двох міліонів тільки малий процент виступає як „польські жиди". Пропонує скликання конґресу польських жидів в Америці.

Повітряна війна ще загострюється

ЧЕРВОНА АРМІЯ РОЗКОЛОЛА НІМЕЦЬКІ СИЛИ НА УКРАЇНІ.

Червона армія розколола німецький фронт на Україні, перервавши залізницю з Одеси до Жмеринки коло Вапнярки, 28 миль від Басарабії, та візолювала уфортифіковані позиції під Винницею.

Німецькі війська відступають в поплоху майже на цілому фронті, звиімком Проскурова й Тернополя.

Московський комунікат каже, що червона армія окружила довкола Миколаїв та зліквідувала на північ від нього 45,000 німців.

УКРАЇНСЬКІ СТУДЕНТИ І РАСОВЕ ВИРІЗНЮВАННЯ.

Канадійський „Новий Шлях" з 11. березня б. р. пише про виступ в манітобському соймі виннипеґського посла М. А. Грея в справі дискримінації (вирізнювання) студентів на медичному факультеті манітобського університету. У цій справі згадана ґазета пише, між іншим, ось що:

„Справу расового вирізнювання студентів на університеті перший видвигнув сісіефний посол Ґрей, що є єдиним послом жидівського походження в манітобськім соймі. Тому може виглядати, що маємо до діла з вирізнюванням виключно студентів-жидів. Так справа не мається. Ще минулої осені ми чули на одному громадському зібранні в Виннипеґу про недопущення багатьох студентів українського походження на медичний факультет, хоч вони мали добрі наукові ступні й кваліфікації. Цю справу приватно видвигнув був тоді один наш громадський діяч-лікар. Громадяни анґлійського походження, що слухали його заяви, лише здвигали плечима. Потім ми чули, що громада наших виннипеґських лікарів представила справу університетським чинникам, одначе бажаного результату не дістала. Коли буде створена особлива соймова комісія для справи вирізнювання студентів на університеті, то напевно цей гурт наших лікарів представить й справу наших студентів. Це преважна справа! Тоді, як молодь українського походження, нарівні з канадійцями іншого походження, віддає своє життя на боєвому фронті за волю Канади та демократію, то расове й релігійне вирізнювання серед канадійських громадян не сміє мати місця".

Повітряна війна проти Німеччини досягла небувалої досі висоти. У четвер уночі величезна маса важких бомбовиків і боєвиків, американських і британських, пробилася через німецьку оборону та збомбардувала низку промислових центрів у південній Німеччині.

За цим рейдом наступив рейд самих важких британських бомбовиків. Понад 1,000 било по Стутґарті, Мінхені й Амієн (цей останній у Франції). Ці операції являються найбільшими того роду операціями цеї війни до цього часу. Маршал сер Гарис заявив, що подібних налетів можна сподіватися наступні два тижні.

ВЕЛИКЕ БОМБАРДУВАННЯ СОФІЇ.

Аліянтські повітряні сили в Італії доконали в середу вночі великого рейду на болгарську столицю Софію.

НІМЕЧЧИНА ВЕЛИЧАЄТЬСЯ ФІНСЬКОЮ ВІДМОВОЮ.

Німецьке радіо представляє відкинення російських мирових пропозицій Фінляндією як свою перемогу над аліянтською дипльоматією.

Шведський король Ґустав вислав Фінляндії заклик за всяку ціну не зривати звязків з совєтським союзом та ще раз застановитися над російськими умовами.

З МОСКВИ ПРО ЗМІНИ В УРЯДІ УРСР.

З Москви доносять, що в Києві відбулась сесія Верховної Ради УРСР, на якій мав доповідь Микола С. Гречуха, голова Президії Ради, а по доповіді затверджено постанову Президії про признання Н. С. Хрущова головою Ради народніх комісарів УРСР. Його першим заступником призначено Л. Р. Корнійчука, а другим заступником М. П. Бажана. На місце О. Е. Корнійчука, що був заступником голови Президії Верховної Ради УРСР, вибрано Олександра Богомольця. Корнійчук став народним комісарем закордонних справ.

НІКОЛИ НЕ ДАДУТЬ ЗГОДИ...

ПАТ подає, що в Каїрі (Єгипет) відбувся зїзд членів „Звйонзку Зєм Всходніх", на якому ухвалено резолюцію, якою поперто політику польського уряду в Лондоні в справі східних границь, та виявлено, що „польський нарід ніколи не згодиться на примусове віддання території Польської Річипосполитої".

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Іще одна баламута з народом

Група американських виховників, правників, публіцистів і релігійних провідників, разом числом 36, виступила з публичною заявою в справі польсько-російського спору за майбутню границю. По своїй суті заява являється критикою советського уряду за його становище в цій справі, котре автори заяви називають одностороннім вирішуванням справи. Щоби справа не була вирішена власне в односторонний спосіб, автори заяви домагаються від советського уряду взяти під увагу й волю „польського народу" (the Polish people). Отже „польський народ" має сказати своє слово, а не тільки советський уряд, де має йти майбутня советсько-польська границя, і „польський народ" мав би сказати, чи він признає польський уряд на вигнанню.

Все це виглядає на дуже ліберальну заяву, коли до вирішення таких важних політичних справ покликується заінтересований нарід. Одначе в цілій справі є тут одно важне питання: що саме розуміють автори заяви під „полиш піпл"? Чи хочуть цим автори заяви сказати, що про те, чи границя має йти по лінії Курзона, чи по Збручи, мають рішати поляки, а неполяки, які найшлися на просторі між Збручем і лінією Курзона не мають нічого до говорення про те, до якої держави вони мають належати?

Можна припустити, що автори заяви може й не хотіли того сказати, що вони сказали, бо сказали вони це тому, бо дали себе побаламутити крутарською назвою. Під „полиш піпл" саме можна з одного боку розуміти поляків по національности, а з другого боку розуміти людей польської державної незалежности, себто не тільки поляків, але й українців, білорусинів, литовців, німців, жидів, і інших, які тільки підлягають польській державі. Автори заяви не зробили між цими двома поняттями належної різниці, яку повинні би робити люди, які хочуть інших навчити, як краще розглядати дану справу; і через те, замісць справу вияснити, вони її ще більше замотують, бо протестуючи проти одностороннього вирішування справи границі советським урядом, вони самі признають самим полякам рішати про непольських людей, не питаючися їх, отже значить так само „односторонно", якщо ще не більше односторонно, ніж, на їх погляд, поступає советський уряд.

В обороні американського слова

Публична американська опінія зачинає вже тепер підносити щораз сильніший голос щодо цього, щоб усунути диктаторські полагоджування різних міждержавних проблєм. Ню Йорк Таймс, пишучи про потребу замирення Фінляндії з СССР, підкреслює, що коли ми настаємо на Фінляндію, щоб вона замирилась, то теж мусимо перебрати відповідальність і за умовини замирення. А це означає, що тих умовин не може диктувати тільки одна сторона, в тому випадку Совети, бо умовини повинні бути згідним висловом принаймні Злучених Держав, Великої Британії й СССР. Ось так повинно бути хочби тому, що така була умова в Москві й Тегерані. Та так не є не тільки в справі Фінляндії, але й в многих інших інших справах.

Ось та реакція американської опінії є добрим знаком. Вона подиктована в першу чергу страхом, що коли в Европі будуть діятись тепер і по розгромі Гітлера такі речі, що противні американським свободолюбним почуванням, то Америка готова знов замкнутись у собі й вицофатись від відповідальности за те, що настане по нащій вигрі. Не тяжко зрозуміти, що це булоб великим нещастям для цілого світа і для Америки. Отже, щоб тому запобігти, треба вже тепер, поки ще пора, настоювати на те, щоб Совети самі не розпоряжались в Европі. Бо якого добра можна там надіятись, коли замісць кількох диктатур настане тільки одна? І то така, що має стільки тяжких гріхів на сумлінню!

Зайвим додавати, що скріплення американського голосу, означає теж і надію на лекшу долю і українського народу. Але той голос мусів би бути рішучий! Такий, що не означав би евентуальне вицофання Америки з Европи, а навпаки, доложення усіх сил, щоб і сліду не стало в Европі по давних тираніях, ні не було зроблене щось таке, щоб творилоб нові тиранії. Такий голос бажалиб почути всі ті американці, що бажалиб бачити світ вільним. Та американський уряд рахується з кожним словом, зверненим в сторону Советів, бажаючи виминути ось тою осторожністю всі можливі тертя і непорозуміння і рахуючись з тим, що вся увага і енергія повинні бути звернені тепер — на війну. Та ледви, чи це вдасться, якщо війна буде продовжатись, а Совети будуть далі самі розпоряжатись, бо американська опінія таки далі буде натискати, щоб ми не мовчали, а таки підносили вже тепер рішучий спротив, коли діється щось таке, що противне засадам, за які ми воюємо.

„ПРАДІДНА МАДЯРСЬКА ЗЕМЛЯ".

Так пишеться тепер в мадярській пресі про Карпатську Україну. Вона заразом нарікає, що „визволений нарід" на Закарпаттю не шанує „рідну мадярську владу". Мадярська радіопередача подає, що в Карпатській Україні вбивають державних урядовців і жандармів, та що в звязку з тим дозволено мадярам в Ужгороді носити зброю. Навіть домагаються мадяри більшої залоги, побоюючись пімсти збоку „русинів".

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ! Памятайте, що воєнний бонд у вашій хаті це доказ вашої вдячности до тої землі, що вас приняла за своїх синів і дочок.

ВАРШАВА — ЛЬВІВ.

ПАТ подає, що підпольна польська газета „Ржечпосполіта Польска" присвятила ціле листопадове число „25-літній річниці оборони Львова". Пишеться у тій газеті, що „в 25-літню річницю оборони Львова Варшава переслала мешканцям Львова, якого гаслом є „Семпер Фіделіс" (Завжди вірний. Св.), запевнення, що цілий край стоїть вірно при Львові та буде боронити його приналежности до Польщі".